

Tamias sibiricus

Synonyma: *Eutamias sibiricus*

České jméno: burunduk

Anglické jméno: Siberian Chipmunk

Čeleď: *Sciuridae*

Obr. 1 Burunduk. Foto: Jean-Louis Chapuis

Původ: Sibiřský druh, severozápad Ruska (nejzápadnější lokalitou uváděno povodí Severní Dviny) až po Sachalin, severní Mongolsko, Čínu, Koreu a Japonsko.

Sekundární rozšíření: Do volné přírody v Evropě byl introdukován v 70. letech 20. století. V roce 2009 bylo uváděno 22 naturalizovaných populací, původem převážně z Jižní Koreje: 11 ve Francii, po třech v Belgii a Itálii, po dvou v Německu a Nizozemí, jedna populace ve Švýcarsku, převážně v městských parcích a suburbánních lesích.

● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 Burunduk v Evropě (www.cabi.org)

Rozšíření v ČR: Není znám z volné přírody. Je však chován v zoologických zahradách (v r. 2015 ve 2 ZOO v počtu 5 kusů) a soukromými chovateli. I když jsou známe opakované úniky ze zajetí, není zatím potvrzen vznik přežívající populace.

Cesty zavlečení: Od 60. let 20. stol. v Evropě jako domácí mazlíček. Občas záměrně vysazen do městských parků, do volné přírody se dále dostával únikem ze zajetí (farmy, chovy, ZOO) či je vypouštěli jejich majitelé, kteří je již nechtěli dále chovat. Samovolně se do okolí příliš rychle nešíří (stovky metrů ročně), vysazené populace tak bývají často izolované. Zastaví ho přírodní i umělé překážky (louky, silnice,..).

Popis: Tělo 13 – 16 cm, ocas 8 – 12 cm, váha cca 100 g. Srst pískové barvy s typickými pěti hnědými pruhy na hřbetě. Mezi nimi světlé pruhy obdobné šířky. Šedohnědý ocas přibližně třetinový oproti tělu, s tmavými pruhy po stranách. Samci i samice zbarvení stejně, během roku se zbarvení nemění. Na základě drobných odchylek v barvě srsti (dáno geografickým rozšířením) se podle různých autorů rozlišuje 4 – 9 poddruhů. Uši jsou malé, zaoblené. Nápadné lící torny, kde si shromažďuje potravu. Vydává cikavé zvuky „čip-čip-čip“, podle čehož jej lze v přírodě také rozpoznat.

Obr. 3 Typický postoj burunduka. Foto: Jean-Louis Chapuis

Obr. 4 Detail hlavy. Foto: Jean-Louis Chapuis

Aktivní je během dne. Osidluje spíše jehličnaté a smíšené lesy. Nejraději má hustý podrost s dostatkem křovin a kamenných sutí. Jedná se sice o zemní veverku, ale po stromech výborně šplhá a skáče mezi nimi. Žije v jednoduchých a nepříliš větvených chodbách o průměru cca 5 cm a sahajícími zhruba půl metru pod povrch. Živí se zelenými výhonky, listy, houbami a hmyzem, na zimu si střeďá zrní, oříšky a jiné tvrdé plody. Zimu přečkává formou zimního spánku, ze kterého se několikrát probudí, aby doplnil tukové zásoby z nahromaděných plodů.

Obr. 5 Mladí jedinci jsou zbarveni jako dospělci. Foto: Jean-Louis Chapuis

Rizika: Konkuruje domácím druhům hlodavců (např. veverka obecná, myšice křovinná, normík rudý). Rezervoár lymeské borreliózy. Může negativně ovlivňovat početnost na zemi hnízdících ptáků (např. ve své domovině snižuje početnost populací budníčka temného). Škody na plodinách (zrní, oříšky) neprokázány.

Možnosti záměny: Z našich druhů není žádný zaměnitelný s burundukem. Z hlodavců nejpodobnější je patrně plch velký, který je ovšem celý šedý, veverka obecná se též liší zbarvením, navíc má mohutný ocas. Podobný je jiný allochtonní druh, a to severoamerický čipmank východní (*Tamias striatus*). Ten je o něco větší (tělo 20 – 30 cm), má uši zřetelně vystupující ze srsti a liší se zbarvením na hřbetě – tmavé pruhy jsou o něco užší a ne tolik výrazné. V Německu u Wuppertalu žije kolonie jedinců tohoto druhu.

Obr. 6 Čipmank východní. Foto: Gilles Gonthier

Likvidace:

Žádná ze stávajících evropských populací nebyla jakkoliv likvidována. Lze jej odstraňovat pomocí pastí či odstřelem. Hlavními přirozenými nepřáteli v evropských podmínkách jsou káně, lasicovitě šelmy a lišky. V příměstských oblastech jsou významnými predátory domácí kočky.

Zdroje:

Anděra M. 1999. Svět zvířat II – Savci (2). Albatros Praha. 147 pp.

Hofrichterová A., Zeman P. a kol. 2016. Ročenka Unie českých a slovenských zoologických zahrad 2015. Zoo Praha, Praha, 406 pp.

Siberian Chipmunk – Fact sheet, NNSS, www.nonnativespecies.org

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/62788>

http://www.europe-aliens.org/pdf/Tamias_sibiricus.pdf

Obr. 1: Jean-Louis Chapuis: Adult Siberian Chipmunk on fallen tree [30.8.2016] Dostupné na:

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/62788>

Obr. 3: Jean-Louis Chapuis: Adult Siberian Chipmunk [30.8.2016] Dostupné na:

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/62788>

Obr. 4: Jean-Louis Chapuis: Close-up of head; adult Siberian Chipmunk on fallen tree [30.8.2016] Dostupné na:

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/62788>

Obr. 5: Jean-Louis Chapuis: Young Siberian Chipmunks. Forest of Sénart, France [30.8.2016] Dostupné na:

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/62788>

Obr. 6: Gilles Gonthier: Tamias striatus Bas-Saint-Laurent - Province de Québec [30.8.2016] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tamias_ray%C3%A9_--_Eastern_chipmunk.jpg

Autor: Tomáš Görner, AOPK ČR (tomas.gorner@nature.cz)

Vytvořeno: 31. 8. 2016